

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України
29 березня 2012 року № 384

Форма № Н-3.03

(найменування центрального органу управління освітою, власник)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПРОФЕСІЙНИЙ СПОРТ

(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

підготовки _____ магістрів _____

(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

напряму _____ 8.01020201 «спорт (за видами діяльності)» _____

(шифр і назва напряму)

спеціальності _____ 8.01020201 «спорт (за видами діяльності)» _____

(шифр і назва спеціальності)

(Шифр за ОПІ _____)

Львів, 2013 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

ЛЬВІВСЬКИМ ДЕРЖАВНИМ УНІВЕРСИТЕТОМ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

(повне найменування вищого навчального закладу)

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Линець М. М. – к.п.н., професор

Обговорено та рекомендовано до видання Президією Науково-методичної комісії з напрямку підготовки:
8.01020201 «спорт (за видами діяльності)»

_____ (шифр і назва напрямку)

“ _____ ” _____ 2013 року, протокол №__

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни “Професійний спорт” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності 8.01020201 “спорт (за видами діяльності)”.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретико-методичні аспекти функціонування професійного спорту.

Міждисциплінарні зв'язки: Соціологія, загальна теорія підготовки спортсменів, олімпійський спорт, теорія і методика підготовки кваліфікованих спортсменів.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Соціальні основи розвитку професійного спорту (ПС).
2. Системи підготовки спортсменів у професійного спорту.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “Професійний спорт” є науково-методичне обґрунтування сучасної системи ефективного функціонування професійного спорту та підготовки професійних спортсменів з урахуванням особливостей видів спорту та комерційних засад.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- проаналізувати соціально-економічні та правові засади функціонування ПС;
- з'ясувати особливості побудови систем змагань у ПС, відбору та підготовки професійних спортсменів.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

Знати: організаційну структуру професійних ліг та клубів, основи правового регулювання у північноамериканському та європейському професійному спорті; особливості конкурентної боротьби у професійному спорті, основні показники комерційної діяльності професійних ліг; особливості побудови системи підготовки професійних спортсменів.

Вміти: визначати територіальні особливості професійного спорту, самостійно підготувати моделі основних нормативно-правових документів професійного спорту; визначати чинники що сприяють зростанню відвідуваності змагань та пріоритетні джерела прибутків у різних видах професійного спорту; розробляти комерційно ефективні системи змагань; проводити відбір професійних спортсменів.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 72 години / 2 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

МОДУЛЬ

Змістовий модуль 1. Соціальні основи розвитку ПС.

Тема 1. Організаційно - правові основи професійного спорту.

Ліга як основна структурна одиниця ПС. Статут професійної спортивної ліги. Організаційна структура професійних ліг. Рада управління лігою як найвищий

законодавчий та виконавчий орган ліги. Функції Ради управління лігою, її адміністрації та президента. Функції президента та адміністрації ліги. Професійний спортивний клуб як низова ланка професійної спортивної ліги. Статут професійного спортивного клубу. Форми володіння професійними спортивними клубами. Організаційна структура професійного спортивного клубу. Форми володіння професійними клубами. Стосунки між професійними клубами та клубами і лігою. Передумови виникнення Асоціацій спортсменів професійних ліг. Роль Асоціацій спортсменів професійних спортивних ліг у боротьбі за соціальні права спортсменів. Асоціації спортсменів професійних ліг та їх функції. Основи правового регулювання у північноамериканському професійному спорті.: трудове і податкове законодавство, судове право. Вплив законодавства Євросоюзу на формування правових засад ПС в Європі. Правові основи ПС в Європі. Роль “Справи Босмана” у формуванні правових засад ПС в Європі. Правове регулювання трудових взаємовідносин: колективна угода, індивідуальний контракт спортсмена. Система заходів обмеження прав професійних спортсменів.

Тема 2. Економічні основи розвитку ПС.

Специфіка бізнесу у професійному спорті. Партнерство у бізнесі і жорстка конкуренція на спортивних майданчиках, як основа бізнесу у професійному спорті. Специфічні чинники стимулювання ефективності спортивного бізнесу.

Джерела прибутків у спортивному бізнесі. Фактори, що впливають на відвідуваність змагань вболівальниками. Продаж сезонних абонементів, як основа квиткового бізнесу. Обладнання VIP-лож та розширення асортименту додаткових послуг для вболівальників. Політика цін на квитки. Продаж прав на телетрансляції змагань. Структура прибутків у професійному спорті.

Маркетинг у професійному спорті, як метод, ідеологія і філософія для прийняття рішень, котрі приводять діяльність ліг і клубів у відповідність до потреб ринку. Рекламно – комерційна та ліцензійно – комерційна діяльність у професійному спорті.

Статті видатків у професійному спорті: зарплата спортсменів; адміністративні витрати; транспортні видатки; оплата житла та харчування у матчах на виїзді; придбання устаткування, інвентарю, спортивної екіпіровки тощо; оренда спортивних споруд, або їх утримання; видатки на рекламу; внески до пенсійного та медичного фондів; оплата страхування гравців; фінансування спортивних програм; оплата податків.

Основні показники економічної діяльності професійних ліг. Динаміка прибутків елітних професійних ліг, динаміка зростання середньої зарплати спортсменів елітних професійних ліг, вартість провідних професійних спортивних клубів світу.

Змістовий модуль 2. Системи підготовки спортсменів у ПС.

Тема 3. Системи змагань у професійних видах спорту.

Економічна ефективність систем змагань. Чинники підвищення економічної ефективності систем змагань: стабільність календаря змагань; визначення оптимальної кількості стартів упродовж одного сезону; економія коштів на турнірні переїзди; створення пільгових умов для команд і спортсменів, котрі на попередніх етапах змагань чи у попередніх турнірах мали вищий рейтинг.

Системи змагань у провідних лігах командних ігрових видів професійного спорту. Обґрунтування поділу ліг на конференції та дивізіони. Системи проведення регулярних чемпіонатів та кубків. Облік, аналіз та висвітлення у засобах масової інформації різноманітних компонентів змагальної діяльності.

Формування системи змагань у тенісі. Структура календаря змагань Асоціації тенісистів – професіоналів. Структура календаря змагань Всесвітньої тенісної асоціації. Аналіз турнірів Великого шолому. Неофіційні чемпіонати світу серед професійних тенісистів та теністок. Системи заохочень професійних тенісистів до участі у турнірах та системи нарахування рейтингових очок в АТР та WTA.

Особливості систем змагань у професійному боксі. Оптимальна кількість поєдинків на рік у спортсменів, які проводять рейтингові, претендентські та титульні бої. Проведення поєдинків за звання абсолютних чемпіонів світу та матч – реваншів.

Система змагань у шосейних велогонках. Збалансованість та регулярність календаря змагань Міжнародного союзу велосипедистів. Аналіз організації і проведення найпрестижніших багатоденних шосейних велогонок „ Вуельта Іспанії”, „ Джіро Італія”, „ Тур де Франс”.

Система рейтингування професійних велосипедистів - шосейників.

Система змагань „ Формула – 1”. Рейтингування пілотів та команд. Стимулювання інтересу глядачів до гонок „ Формула - 1 „.

Система комерційних змагань в легкій атлетиці: „ Золота ліга ” „ Гран-прі IAAF”.

Тема 4. Системи відбору новачків у професійних видах.

Поняття „новачок ” у професійному спорті. Система „Драфт”, як основа відбору новачків в ігрових командних видах професійного спорту. Сутність системи драфт і її вплив на підвищення конкурентоспроможності команд та на економічну ефективність діяльності професійних клубів і ліг.

Сутність драфт-лотереї, драфту розширення та драфту відмов.

Особливості систем відбору новачків в елітних лігах північноамериканського професійного спорту: розробка і вдосконалення системи тестування професійно значущих показників фізичної , функціональної та техніко-тактичної підготовленості потенційних новачків; організація роботи у тренувальних таборах напередодні драфту; системи психологічного тестування кандидатів на працевлаштування у професійних клубах елітних ліг. Організаційні аспекти процедури драфту в елітних лігах північноамериканського професійного спорту.

Відмінні риси систем відбору новачків в елітних лігах європейського професійного спорту.

Основи методики відбору професійних спортсменів в індивідуальних та індивідуально-командних видах професійного спорту. Система відбору пілотів до участі в автогонках „Формула-1 ”. Система відбору спортсменів до занять професійним боксом: професійно значущі показники фізичної, технічної, тактичної і психологічної підготовленості; вік, стаж занять та темпи зростання спортивної майстерності в непрофесійному боксі.

Особливості відбору професійних велосипедистів-шосейників: вікові характеристики, успіхи в непрофесійному велоспорті, рівень фізичних і функціональних можливостей організму, схильність до певного виду гонок (гонки на швидкість, гонки в горах, здатність до ефективного фінішування на фоні втоми).

Комплектування конкурентоспроможних команд велосипедистів-шосейників до участі у багатоденних велотурах.

Основи системи відбору обдарованих тенісистів. Система послідовного відбору: 7-10- річний вік – залучення до систематичних занять і визначення генетичної схильності до занять тенісом; 12- річний вік – визначення здатності до концентрації уваги, швидкості складних реакцій та швидкості обробки інформації; 14- річний вік і старші – інтелектуальні здібності та стійкість до стресових ситуації в умовах змагальної діяльності.

Тема 5. Підготовка спортсменів у професійних видах спорту

Організаційні та матеріально-технічні засади підготовки баскетболістів в США та Європейських країнах.

Особливості командних занять перед початком регулярного чемпіонату та під час регулярного чемпіонату . Відповідальність гравців за фізичний і функціональний стан в міжсезонні.

Вузька спеціалізація гравців і тренерів. Раціональне збалансоване харчування, як чинник системи підготовки баскетболістів в NBA. Місце психічної підготовки в командних та індивідуальних заняттях баскетболістів.

Відмінні риси підготовки хокеїстів в Канаді , США, Росії, Швеції та Чехії. Особливості тренувального процесу в командах NHL: кількість занять на день, їхня тривалість, інтенсивність та спрямованість. Застосування поза тренувальних факторів підвищення здатності до тривалої і ефективної змагальної діяльності.

Самостійна робота хокеїстів під час літніх канікул, командна підготовка у процесі передсезонного збору, організація тренувального процесу в паузах між іграми регулярного чемпіонату та Кубку Стенлі.

Організаційно-методичні основи систем підготовки професійних футболістів в європейських країнах. Характерні особливості підготовки елітних футбольних команд.

Особливості підготовки професійних тенісистів у європейських країнах та США: етапність, вікові групи, збалансованість систем тренувань і змагань; високі вимоги до професійної майстерності тренерів.

Особливості системи підготовки професійних велосипедистів–шосейників: відсутність перспективного планування, великі загальні обсяги навантажень (40-45 тис. кілометрів на рік); великий обсяг змагальної діяльності (20-24 тис. кілометрів на рік); тривалий сезон змагань (8-9 місяців на рік); поєднання універсалізму з вузькою спеціалізацією; виведення на пік форми до найвідповідальніших змагань сезону (згідно контракту).

Відмінні риси організації і змісту підготовки боксерів професіоналів. Поєднання різнобічності підготовки та специфіки безпосередньої підготовки до поєдинку у відповідності до манери бою та підготовленості конкретного суперника.

3. Рекомендована література

20.Платонов В. М., Профессиональный спорт / Платонов В. М., Гуськов С. И., Юшко Б. Н., Лынец М. М. – К. : Олимпийская литература, 2000. – 487 с.

21.Гуськов С.И. Профессиональный спорт в США / Гуськов С. И. // Спорт за рубежом, 1990. – N 8. – С. 12-15; N11. – С. 12-14.

22.Гуськов С. И. Профессиональный спорт и международное спортивное движение / Гуськов С. И. // Теория и практика физической культуры. – 1991. – № 8. – С. 56-59.

23.Линець М. Особливості розвитку і функціонування професійного спорту / Линець М., Артюх В. // Збірник наукових праць Волинського держ. університету ім. Л.Українки у 2-х томах. – Луцьк : Волинська обласна друкарня, 2002. – Т. 1. – С.24-26.

24.Ван Дей Эйде А. Спорт - бездоходное предприятие? / Ван Дей Эйде А. // Спорт за рубежом, 1989. – N 24. – С. 12-15.

25.Гуськов С. И. Профессиональный спорт на пороге 2000 г. / Гуськов С. И. // ж-л США : Экономика, политика, идеология, 1992. – N 8. – С. 110-119.

26.Гуськов С. И. Маркетинг в спорте / Гуськов С. И. – К. : Олимпийская литература, 1995. – 296 с.

27.Гуськов С. И. О современных тенденциях развития профессионального спорта в США / Гуськов С. И. // Теория и практика физической культуры, 1993. – № 7. – С. 39-41.

28.Гуськов С. И. Организация и экономика профессионального спорта / Гуськов С. И. // Маркетинг и спорт : Зарубежный опыт, 1992. – Вып.1. – 70 с., Вып. 2. – С. 3-56.

29.Закревский В. Великолепная семерка / Закревский В. // Капитал, 1997. – №2 – С. 62-63.

30.Кузин В.В. Спортивный менеджмент и практика развития спорта: выводы и предложения зарубежных специалистов / Кузин В.В., Кутепов М.Е. // Теория и практика физической культуры, 1996. № 2 – С. 58-60.

31.Линець М. М. Професійний спорт як соціальне явище / Линець М. М. // Наукові записки Тернопільського педагогічного університету. Серія 3 : Педагогіка і психологія. – 1998. – № 2. – С.131-133.

32.Линець М. М. Специфіка бізнесу у професіональному спорті / Линець М. М. // Всеукраїнська наук.-практ. конф. Роль фізичної культури і спорту у здоровому способі життя. – Львів, 2001. – С.46-49.

33.Мічуда Ю. П. Ринкові відносини та підприємництво у сфері фізичної культури і спорту / Мічуда Ю. П. – К. : Олімпійська література, 1994. – 152 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: іспит.

5. Засоби діагностики успішності навчання:

- перевірка конспектів самопідготовки;
- опитування на семінарах;
- написання самостійних робіт;
- написання контрольних робіт (для студентів заочної форми навчання);
- іспит.

Екзаменаційні вимоги

1. Ліга як основна структурна одиниця ПС.
2. Структура професійної спортивної ліги.
3. Функції Ради управління лігою.
4. Функції адміністрації ліги.

5. Функції президента ліги.
6. Професійний спортивний клуб як низова ланка професійної спортивної ліги.
7. Структура професійного спортивного клубу.
8. Форми володіння професійними спортивними клубами.
9. Регулювання взаємостосунків між професійними спортивними клубами та між клубами і лігою.
10. Передумови створення Асоціацій спортсменів професійних ліг.
11. Зміст діяльності „Асоціацій спортсменів професійних ліг” щодо соціального захисту спортсменів-професіоналів.
12. Формування правових засад у північноамериканському ПС.
13. Роль судового права у формуванні правових засад північноамериканського ПС.
14. Роль антимонопольного законодавства у формуванні правових засад північноамериканського ПС.
15. Вплив законодавства Євросоюзу на формування правових засад ПС в Європі.
16. Роль “Справи Босмана” у формуванні правових засад ПС в Європі.
17. Колективна угода як основний документ, що регулює трудові взаємовідносини у професійному спорті.
18. Структура і зміст типового індивідуального контракту спортсмена-професіонала.
19. Структура і зміст системи обмеження прав професійних спортсменів.
20. Зміст діяльності арбітражних судів у ПС.
21. Аналіз відмінних рис правового регулювання у північноамериканському та європейському ПС.
22. Монополія і конкуренція у спортивному бізнесі.
23. Специфіка бізнесу у професійному спорті.
24. Підприємництво у сфері спорту.
25. Маркетинг спортивних послуг.
26. Фактори, що сприяють зростанню відвідуваності спортивних змагань.
27. Джерела прибутків у ПС.
28. Статті видатків у ПС.
29. Основні показники комерційної діяльності професійних ліг.
30. Ключові чинники економічної ефективності систем змагань у професійному спорті.
31. Спільні риси систем змагань в ігрових видах професійного спорту?
32. Характерні особливості систем змагань НБА, ГБЛ, НХЛ, НФЛ, АТП та ВТА.
33. Система змагань у професійному боксі.
34. Особливості системи змагань у професійних шосейних велогонках.
35. Система змагань "Формула-1".
36. Особливості побудови системи комерційних змагань "Гран-прі" ІААФ та "Золотої ліги".
37. Сутність відбору спортсменів у командних ігрових видах професійного спорту за системою "драфт"
38. Сутність драфт-лотереї.
39. Сутність драфту розширення.
40. Сутність драфту відмов.
41. Провідні критерії відбору спортсменів до НБА.
42. Провідні критерії відбору спортсменів до ГБЛ.

- 43.Провідні критерії відбору спортсменів до НФЛ.
- 44.Провідні критерії відбору спортсменів до НХЛ.
- 45.Сутність відбору в автогонках.
- 46.Провідні критерії відбору у професійному боксі.
47. Провідні принципи формування професійних команд велогонщиків.
- 48.Організаційна структура системи відбору тенісистів.
- 49.Провідні критерії відбору в тенісі.
- 50.Характерні особливості тренувального процесу в командах НБА.
- 51.Спільні та відмінні риси систем підготовки хокеїстів у Канаді і провідних „хокейних” країнах Європи.
52. Основи методики підготовки хокеїстів в командах НХЛ.
53. Спільні та відмінні риси систем підготовки футболістів у провідних „футбольних” країнах Європи.
- 54.Основи методики підготовки професійних футболістів.
55. Основні напрямки вдосконалення системи підготовки висококваліфікованих тенісистів.
- 56.Особливості методики підготовки велосипедистів шосейників.
- 57.Основи методики підготовки боксерів-професіоналів.